

Elina Garanča

15 listopada (piątek) — 19.00

Teatr Wielki – Opera Narodowa
Sala Moniuszki
plac Teatralny 1

Okrzyknięta przez „The New York Times” „najlepszą Carmen od 25 lat”. Jej specjalnością są role namiętnych kobiet, choć można ją usłyszeć zarówno w rolach „spodenkowych”, jak i rolach wagnerowskich. Elina Garanča zainauguruje festiwal *Eufonie* z programem przedstawiającym kalejdoskop kobiecych charakterów: opiekuńczych, rozdartych pomiędzy uczuciem a obowiązkiem oraz zwodniczych *femme fatale*.

Program koncertu

Antonín Dvořák
(1841–1904)

Uwertura
z opery *Armida* op. 115 (1817)

Kołysanka Julii „Synáčku, můj květe”
z III aktu opery *Jakobin* op. 84 (1888)

Jules Massenet
(1842–1912)

Medytacja (Méditation)
z II aktu opery *Thaïs* (1894)

Camille Saint-Saëns
(1835–1921)

Aria Dalili „Mon coeur s’ouvre à ta voix”
z II aktu opery *Samson i Dalila* op. 47
(1877)

Bachanalia
z III aktu opery *Samson i Dalila* op. 47
(1877)

Charles Gounod
(1818–1893)

Cavatina Balkis „Plus grand,
dans son obscurité”
z III aktu opery *Królowa Saby* (1862)

Trzy pasodoble z Hiszpanii:

Pascual Marquina Narro
(1873–1948)

Pasodoble *España Cañí*
(ok. 1923)

Santiago Lope Gonzalo
(1871–1906)

Pasodoble *Gerona*
(1904)

Manuel Penella Moreno
(1880–1939)

Pasodoble z opery *El gato montés*
(1916)

Georges Bizet (1838–1875)

fragmenty z opery *Carmen* (1875):

Aria Carmen „L’amour est
un enfant de Bohême” z I aktu

Preludium do opery

Habanera Carmen „L’amour est
un oiseau rebelle” z I aktu

Anrakt przed III aktem

Seguidilla Carmen „Près
des remparts de Séville” z I aktu

Anrakt przed IV aktem

Aria Carmen „En vain pour éviter
les réponses amères” z III aktu

Anrakt przed II aktem

Pieśń cygańska Carmen
„Les tringles des sistes” z II aktu

Wykonawcy:

Elina Garanča
mezzosopran

**Orkiestra Teatru Wielkiego –
Opery Narodowej**

Karel Mark Chichon
dyrygent

Elīna Garanča

Cierpią, płaczą, umierają, ale i z ogromną odwagą walczą o to, w co wierzą. Podziwiane, działające na wyobraźnię. Bohaterki. Jedne miały za zadanie świecić przykładem, a inne wręcz przeciwnie: moralizatorsko pokazywać, jak niezgodne z oczekiwaniami społeczeństwa wybory prowadzą do nieuchronnej katastrofy. Julia, Balkis, Dalila i Carmen. Oddana matka, władczyni rozdarta między obowiązkiem a uczuciem oraz dwie *femme fatale* o zupełnie różnej motywacji. Role kobiet są rozmaite. Te cztery połączy jedna scena i jeden głos: Eliny Garanči.

Strażniczka domowego ogniska. Julia – bohaterka *Jakobina* Antonína Dvořáka – od samego początku opery jest wspierająca, pełna nadziei i wewnętrznej siły. Wierzy w pojednanie pomiędzy mężem Bohušem i teściem – hrabią. To z miłości do rodziny wypływa jej odwaga. Punktem zwrotnym w historii jest śpiewana przez nią w III akcie kołysanka „Synáčku, můj květe”. Tym samym wzbudza w hrabim wspomnienia o zmarłej żonie (która nuciła tę samą melodię ich synowi), co porusza czułą strunę w jego sercu. Dzięki działaniom Julii postanawia pojednać się z synem.

Antonín Dvořák

☐ autor nieznany

Choć dziś *Samson i Dalila* jest najważniejszą z oper w katalogu dzieł Camille'a Saint-Saënsa, to początkowo żadna francuska scena operowa nie chciała jej wystawić. Po raz pierwszy dzieło zostało zaprezentowane publiczności za sprawą Franza Liszta w Weimarze. Tytułowa bohaterka – kierowana żądzą zemsty za wzgardzoną miłość, urażoną dumą i (w mniejszym stopniu) kłeską swoich pobratymców – pragnie zemścić się na Samsonie. Wykorzystuje swój magnetyzm: kusi i uwodzi, by ostatecznie doprowadzić do upadku swojego kochanka.

Na początku II aktu Dalila pała żądzą zemsty, wyśpiewując „aby zaspokoić moją nienawiść, muszę go zniewolnić”. Gdy na scenie pojawia się Samson, jej oblicze się zmienia. Przebiegle ukrywa swoje zamiary. W arii „Mon coeur s'ouvre à ta voix” Dalila uwodzi Samsona, który chwilę wcześniej wyznał jej miłość. Przekonuje go o swoim uczuciu i pragnie otrzymać od niego zapewnienie, że będzie on przy niej zawsze. Roztacza przed mężczyzną swoją uwodzicielską aurę. Saint-Saëns w niezwykle malowniczy sposób ukazuje

Camille Saint-Saëns

☐ Carl Reutlinger

złożoność sytuacji, w której znaleźli się bohaterowie. Spokojny, delikatny pasażowy akompaniament w drugiej strofie przetykany jest opadającymi, chromatycznymi pochodami we fletach i klarnetach. Burzą one sielankowy obraz roztaczany Samsonowi przez Dalilę, wskazując na jej nieszczerze zamiary. Zawołanie „réponds à ma tendresse, verse-moi l'ivresse” („nie bądź nieczuły na moje pieszczoty, daj mi upojenie”) oparte na opadających chromatyzmach, ostatecznie przełamuje silną wolę Samsona, dzięki czemu Dalila osiąga zamierzony cel i mści się na swoim dawnym ukochanym.

„Czy aby być królową, trzeba przestać być kobietą?” – takie pytanie stawia przed sobą Balkis, bohaterka opery Charlesa Gounoda. Królowa Saby rozdarta jest między obowiązkiem a uczuciem. Przyjeżdża do Jerozolimy, by spotkać się z Solimanem, któremu obiecana jest jej ręka. Narzeczonego, chcąc ją olśnić, pokazuje jej cudowną świątynię, której budowę zlecił Adoniramowi – królewskiemu architektowi i rzeźbiarzowi. Balkis, zafascynowana twórcą, zaczyna pałać do niego uczuciem. Królowa staje przed dylematem: iść za głosem serca czy wypełnić obowiązek? Aria „Plus grand, dans son obscurité” jest monologiem bohaterki, która konfrontuje się ze swoimi rozterkami. Z jednej strony nie może zapomnieć Adonirama i jego wzroku, nie jest w stanie przestać go podziwiać, a z drugiej – czuje brzemię ciężającej na niej powinności. Pragnie, by jej serce podporządkowało się obowiązkowi. Chce zapomnieć o obiekcjach swoich uczuć, choć czuje, że nie jest w stanie. Ostatecznie tę batalię wygrywa jej serce. Kochankom jednak nie jest przeznaczone szczęśliwe zakończenie. Śmierć czyha nie na królową Saby, lecz na jej ukochanego.

Charles Gounod

☐ autor nieznany

Uwodzicielska, tajemnicza, odważna, nieokiełznana. Niewątpliwie jedna z najbardziej oddziałujących na wyobraźnię bohaterek operowych. Ceniąca wolność ponad wszystko, niezważająca na konwenanse, wykorzystująca mężczyznę tak, jak oni wykorzystują kobiety. Carmen. Kobieta, której nie da się oswoić. Pierwotnie oceniana jako postać negatywna: uwodząca nieszczęsnego mężczyznę, odciągająca go od jego transcendentalnych poszukiwań. Jej śmierć wieńcząca operę uznawano za zasłużoną karę. Współcześnie historia bohaterki czytana jest na nowo. Widać w niej postać szukającą swojej drogi w świecie, kierującą się swoim szczęściem. Melodie śpiewane przez Carmen kuszą, uwodzą słuchacza, ale też mają w sobie element przekory. Ich rytmika podkreśla egzotykę bohaterki, świadomość jej ciała. Najbardziej znane arie określane są przez oznaczenia taneczne: habanera, czyli muzyka lub taniec z Havany, seguidilla – hiszpański taniec ludowy wykonywany przy wtórze kastanietów i gitary.

Jules Massenet

☐ Eugène Pirou

Georges Bizet

☐ Étienne Carjat

Każde z kobiecych wcieleń, które zaprezentuje Elīna Garanča tego wieczoru, podszyte jest inną historią. Co ciekawe, tylko jedna z nich wyszła spod pióra kobiety – Marie Červinkovej-Riegrovej, autorki libretta do opery *Jakobin*. Bohaterki te tworzą interesujący kalejdoskop i niewątpliwie zabrają słuchaczy w niezapomnianą podróż od słonecznej Sewilli, przez Jerozolimę, aż ku czeskim krajobrazom.

Dominika Olender

Elina Garanča – mezzosopran

□ Sarah Katharina

Elina Garanča już od wielu lat oczarowuje publiczność swoimi wybitnymi kreacjami. Aby przejść drogę z Rygi do najbardziej prestiżowych teatrów operowych na świecie, artystka musiała

wykazać się wyjątkowym kunsztem i zaangażowaniem. Zdobywszy uznanie międzynarodowej krytyki i publiczności, urosła do jednej z najznamienitszych osobistości świata muzyki klasycznej. Artystka jest szczególnie znana z roli *Carmen* Bizeta, a „The New York Times” uznał ją za „najlepszą *Carmen* od 25

lat”. Ostatnie wydarzenia z udziałem Eliny Garančy obejmują jej debiut w roli Judyty w *Zamku Sinobrodego* Bartóka w Teatro di San Carlo oraz w wersji koncertowej tej opery z MET Orchestra w Carnegie Hall, a także w trasie koncertowej po Korei Południowej i Japonii. W ubiegłym roku zadebiutowała na festiwalu w Bayreuth w roli Kundry, stając się pierwszą łotewską śpiewaczką, która wystąpiła na tej prestiżowej scenie. Artystka podpisała kontrakt na wyłączność z prestiżową wytwórnią Deutsche Grammophon. Po zarejestrowaniu dziewięciu albumów solowych śpiewaczka wydała

pierwszy album solowy zawierający pieśni, a następnie płytę *Live from Salzburg*, która ukazała się w grudniu 2021 roku. Płyta dokumentuje dwa wyjątkowe wydarzenia, które odbyły się w ramach festiwalu w Salzburgu latem 2020 i 2021 roku z towarzyszeniem Filharmoników Wiedeńskich i Christiana Thielemanna.

Garanča jest laureatką licznych łotewskich i międzynarodowych nagród, szczególnie ceniąc sobie tytuł „Kammersängerin” nadany jej przez Wiener Staatsoper za jej zaangażowanie na rzecz tej instytucji, w której wystąpiła ponad 160 razy w 18 rolach od czasu debiutu w 2003 roku.

Karel Mark Chichon – dyrektor muzyczny i dyrygent

□ Marco Borggreve

Brytyjski dyrygent Karel Mark Chichon niezmiennie zachwyca międzynarodową publiczność swoim temperamentem, pasją i muzykalnością. Za zasługi dla świata muzyki w czerwcu

2012 roku został odznaczony orderem Oficera Wielce Wspaniałego Orderu Imperium Brytyjskiego (OBE) przez królową Elżbietę II. W 2016 roku został wybrany pełnoprawnym członkiem Królewskiej Akademii Muzycznej w uznaniu jego osiągnięć zawodowych. Urodzony w 1971 roku w Londynie Chichon pochodzi z Gibraltaru. Studiował w Królewskiej Akademii Muzycznej (Londyn). W maju 2017 roku został mianowany głównym dyrygentem i dyrektorem artystycznym Orquesta

Filarmónica de Gran Canaria. Instytucja ta trzykrotnie przedłużyła z nim kontrakt, przy czym obecny wygasa po sezonie 2026/2027. Wcześniej zajmował stanowiska głównego dyrygenta i dyrektora artystycznego Łotewskiej Narodowej Orkiestry Symfonicznej (2009–2012) oraz głównego dyrygenta Orkiestry Symfonicznej w Grazu (2006–2009).

W latach 2011–2017 był głównym dyrygentem Deutsche Radio Philharmonie Saarbrücken Kaiserslautern, ciesząc się uznaniem krytyków i otrzymując pochwały za dogłębną interpretację obszernego repertuaru i przełomowe wykonania. Kolejnym świadectwem jego wybitnego partnerstwa z DRP jest bezsprzeczny sukces trzech pierwszych albumów wszystkich dzieł orkiestrowych Dvořáka dla wytwórni Hänssler Classic. Krytycy

stwierdzili, że „Karel Mark Chichon wypada znacznie lepiej niż kilku jego cenionych rywali”, a także uznali trzy pierwsze albumy za „najlepsze dostępne wersje” zarejestrowanych utworów. W 2016 roku zadebiutował w nowojorskiej Metropolitan Opera, dyrygując operą *Madame Butterfly*. Kontrakt obejmował również jedną transmisję na żywo w jakości HD w 2000 kin w 66 krajach na całym świecie. Niedawno w Metropolitan Opera poprowadził *Traviatę*. Należy do ekskluzywnej grupy dyrygentów, którzy często powracają do tej świątyni sztuki operowej – dotychczas dyrygował tam operami *Madame Butterfly*, *Traviata* i *Rigoletto*, a wkrótce także *Cyganerią*. Artysta regularnie nagrywa dla renomowanej wytwórni Deutsche Grammophon, dla której zarejestrował pięć płyt CD i jedną płytę DVD.

Orkiestra Teatru Wielkiego – Opery Narodowej

Początki warszawskiej orkiestry operowej wiążą się z działalnością Teatru Narodowego, prowadzonego przez Wojciecha Bogusławskiego. Zespołem operowym kierowali wówczas dwaj wybitni polscy kompozytorzy i dyrygenci: Józef Elsner i Karol Kurpiński. Kurpiński został również pierwszym dyrektorem otwartego w 1833 roku Teatru Wielkiego. Później orkiestrą kierowali m.in.: wybitny dyrygent włoski Jan Quattrini i twórca polskiej opery narodowej Stanisław Moniuszko, a od początku ubiegłego stulecia – tej miary dyrygenci, co Emil Młynarski, Artur Rodziński czy Zdzisław Górczyński. Po II wojnie światowej rozpoczął się żmudny proces kształtowania i stałego doskonalenia zespołu, który ostatecznie stał się najliczniejszą z polskich

orkiestr operowych. Pozwala to jej podejmować różnorodne, ambitne zadania artystyczne. Zespołem kierowali i współpracowali z nim czołowi polscy dyrygenci, tacy jak: Witold Rowicki, Bohdan Wodiczko, Jan Krenz, Jerzy Semkow, Mieczysław Mierzejewski, Henryk Czyż, Antoni Wit, Jerzy Maksymiuk, Bogusław Madey, Antoni Wicherek, Robert Satanowski, Kazimierz Kord, Grzegorz Nowak, Andrzej Straszynski, Tadeusz Wojciechowski i Jacek Kasprzyk. Orkiestra występowała też wielokrotnie pod batutą znanych dyrygentów zagranicznych. Orkiestra odbyła wiele tournée zagranicznych ze spektaklami operowymi i baletowymi, jak również z koncertami symfonicznymi, odwiedzając m.in. Berlin, Bonn,

Bregenz, Brukselę, Bukareszt, Lizbonę, Luksemburg, Madryt, Monte Carlo, Moskwę, Paryż, Sofię, Tel Awiw, a także kilkanaście miast w Japonii. Brała udział w festiwalach muzycznych m.in. w Xanten, Carcassonne, Salonikach i Mai Festwoche w Wiesbaden, gdzie w 1972 roku otrzymała Złote Pióro za wykonanie *Otella* Verdiego. Orkiestra posiada na swym koncie liczne nagrania (*IX Symfonia* Beethovena, *II Symfonia* Brahmsa, *Halka* i *Straszny dwór* Moniuszki, *Borys Godunow* Musorgskiego, *Faust* Gounoda czy fragmenty *Trubadura* Verdiego). Wielokrotnie występowała też z koncertami muzyki symfonicznej i oratoryjnej, wykonując dzieła takich kompozytorów, jak Mozart, Rossini, Beethoven, Chopin, Brahms i Mahler.

